

Mina-Maria Rusu (coord.)

Geanina Cotoi

Irina Hăilă

Mihaela Timingeriu

Exerciții practice de
Limba și literatura română

CAIET DE LUCRU

Clasa a VII-a

Ediția a III-a

Acest auxiliar didactic este aprobat pentru utilizarea în unitățile de învățământ preuniversitar prin

OMEN nr. 4696/02.08.2019.

Lucrarea este elaborată în conformitate cu programa școlară pentru limba și literatura română aprobată prin

OMEN nr. 3393/28.02.2017.

Redactare: Daniel Mitran
Tehnoredactare: Mihail Vlad
Pregătire de tipar: Marius Badea
Design copertă: Mirona Pintilie

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Exerciții practice de Limba și literatura română: caiet de lucru: clasa a

VII-a / Mina-Maria Rusu (coord.), Geanina Cotoi, Irina Hăilă, Mihaela

Timingeriu. – Ed. a 3-a. – Pitești: Paralela 45, 2022

ISBN 978-973-47-3662-1

I. Rusu, Mina-Maria

II. Cotoi, Geanina

III. Hăilă, Irina

IV. Timingeriu, Mihaela

811.135.1

COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ

EDITURA PARALELA 45

Bulevardul Republicii, nr. 148, Clădirea C1, etaj 4, Pitești,

jud. Argeș, cod 110177

Tel.: 0248 633 130; 0753 040 444; 0721 247 918

Tel./fax: 0248 214 533; 0248 631 439; 0248 631 492

E-mail: comenzi@edituraparelela45.ro

Tiparul executat la tipografia Editurii Paralela 45

E-mail: tipografie@edituraparelela45.ro

Copyright © Editura Paralela 45, 2022

Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci înregistrate,

iar conținutul este protejat de legislația privind dreptul de proprietate intelectuală.

www.edituraparelela45.ro

EVALUARE INIȚIALĂ

Citește cu atenție textele care urmează, apoi rezolvă cerințele:

A. *Un zarzăr mic, în mijlocul grădinii,
Și-a răsfirat crenguțele ca spinii
De frică să nu-i cadă la picioare,
Din creștet, vălul subțirel de floare.*

*Că s-a trezit așa de dimineață
Cu ramuri albe – și se poate spune
Că-i pentru-ntâia oară în viață
Când i se-ntâmplă-asemena minune.*

*Un nor sihastru
Și-adună-n poală
Argintul tot.
Cerule e-albastru
Ca o petală
De miozot.*

(George Topîrceanu,
Rapsodii de primăvară, fragment)

B. *Zarzărul este unul dintre cei mai populari pomi de grădină și unul dintre cei care în 99% din cazuri vor putea crește dintr-un simplu sămbure. Pomul este foarte rezistent și este foarte potrivit pentru zona de garduri, limitele curții și pentru livezi. Deși sunt primii pomi care își deschid mugurele floral, primăvara, sunt foarte rezistenți, având capacitatea de a trece cu bine peste nopți mai reci sau zile cu vânt.*

Zarzărul nu este neapărat un pom pentru rod, deși fructele sale – care variază în ceea ce privește gustul, aroma și perioada de coacere – sunt foarte gustoase și, mai ales, foarte sănătoase. Zarzărul crește până la circa șase-șapte metri înălțime, atinge maturitatea în 10-20 ani. Una dintre marile calități pe care le are zarzărul, fapt care îl recomandă și pentru grădinile din zona urbană este capacitatea lui mare de adaptare la mediu, la calitatea solului și la câtă lumină primește. Pomii fructiferi au nevoie de multă lumină și soare, dar zarzărul poate crește și în umbra zidurilor, sau în locuri parțial umbrite. Pomii privați de lumină vor rămâne mai mici, dar chiar și așa vor înflori bogat primăvara și vor face fructe.

(Text adaptat de pe site-ul <https://www.casa-gradina.ro>)

Partea I (28 de puncte)

1. (4p) Notează câte un sinonim pentru cuvintele subliniate în textul A: *a răsfirat*, *subțirel*, *s-a trezit*, *adună*.

2. (4p) Indică antonime pentru cuvintele puse în chenar în textul B: *crește*, *rezistent*, *sănătoase*, *lumină*.

3. (4p) Alcătuieste un enunț în care să apară omonimul cuvântului subliniat în structura următoare: *vor rămâne mai mici*, *dar* chiar și așa vor înflori...

4. (4p) Încercuiește varianta corespunzătoare răspunsului corect:

a) Cuvântul *chiar* are 3 sunete și 5 litere.

b) Toate cuvintele din seria: *par-ți-al*, *um-bri-te*, *creș-te* sunt corect despărțite în silabe.

c) În seria: *miozot*, *e-albastru*, *dimineață*, există un hiat și doi diftongi.

d) În cuvântul *reci*, *i* reprezintă un sunet separat.

DA/NU

DA/NU

DA/NU

DA/NU

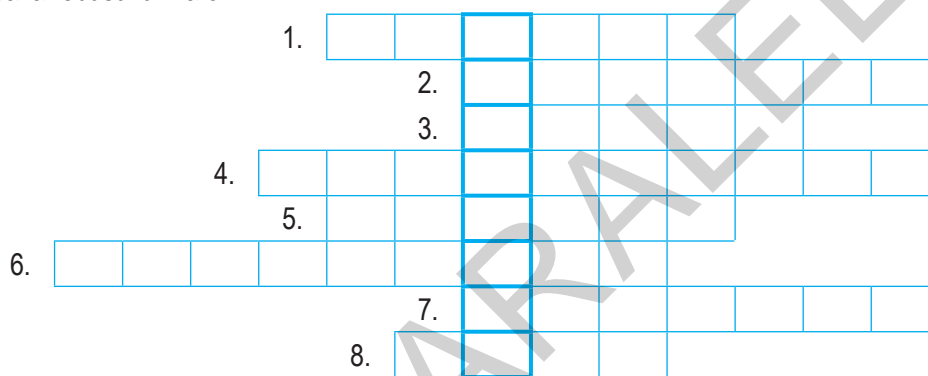

Elemente de interculturalitate

Elemente de mitologie românească

Să ne reamintim!

I. Completează rebusul următor:

1. Luna în care se dăruiesc măștișoare.
2. Sărbătoare pentru care se împodobește bradul.
3. Înaintea acestei sărbători, se vopsesc ouă roșii.
4. Personaj feminin din folclorul românesc care, la începutul primăverii, „își leapădă cojoacele“, provocând diferite fenomene atmosferice.
5. Cântec tradițional de Crăciun.
6. Pentru a pune în scenă diferite scenete tradiționale de sărbători, participanții sunt ..... în diferite personaje (capra, ursul etc.).
7. Numele unui spectacol popular cu temă religioasă, apărut în secolul al XVIII-lea, care include personaje mascate, cum ar fi Moșul sau Moartea.
8. Boabe care se aruncă în fața casei când se merge cu Sorcova.

II. Prezintă, în 50-100 de cuvinte, unul dintre obiceiurile tale preferate din cultura poporului român.

Să rezolvăm exerciții, pentru a înțelege mai mult!

Citește cu atenție textul care urmează, apoi rezolvă cerințele:

Decebal avea o soră numită Dochia. Era așa de tânără, de vitează și de frumoasă încât, atunci când a văzut-o, împăratul Traian a prins mare dragoste pentru dânsa. I-a zis:

— Te-am văzut, Dochia, cu cât curaj ți-ai apărat cetatea de la Sarmizegetusa. Acum, când eu l-am biruit pe fratele tău Decebal și am cucerit Dacia, iar războiul s-a sfârșit, vreau să vii cu mine la Roma. Vei trăi acolo în bogăție și mărire, în palatul meu cel cu pereți auriți și împodobit numai cu lucruri scumpe.

— Mulțumesc, împărate, a zis Dochia. Admir vitejia și bunătatea ta. Dar eu la Roma nu pot merge.

— De ce?

— Pentru că sunt sora lui Decebal. Iar el și-a curmat singur zilele ca să nu ajungă prizonierul tău. Oricât de frumos ar fi palatul tău, eu acolo tot o biată roabă aș fi. Și apoi sunt multe fete dace mai frumoase ca mine; dacă vrei, însoțește-le cu romani de-ai tăi, să se zămislească un nou popor, care să aibă în firea lui dârzenia și vitejia noastră și măreția voastră. Eu însă de aici nu plec, voiesc să mă îngrop aici, în pământul sfânt al Daciei.

Traian împăratul i-a ascultat povața. Dar când a aflat că Dochia a luat o turmă de mioare, s-a făcut păstorită și a urcat în munți, departe, s-a supărat foc. Fiind el împărat mare și puternic, a vrut ca măcar sora lui Decebal să-i fie ca o podoabă în carul de triumf. Și-a luat câțiva ostași credincioși și a pornit în urmărirea Dochiei. A mers zile și săptămâni, peste dealuri și văi. A găsit-o abia în vârful muntelui Ceahlău: păștea oile, pe un plai înclinat către soare, cu iarbă deasă și flori multe albe, roșii și albastre.

— Dochia, a zis Traian, acum nu mai scapi, te iau cu mine!

— Nu, împărate! Mai bine mor ca fratele meu Decebal, decât s-ajung roabă.

— Îți vreau binele, Dochia: ai să trăiești în mare bogăție!

— Dacă-mi vrei binele, lasă-mă în țara mea, aici, în Dacia.

— Neînduplecato! Te iau cu de-a sila. Te răpesc!

Și a și făcut semn ostașilor s-o prindă. Speriată, Dochia a ridicat mâinile spre cer și a șoptit:

— Stană de piatră mă fac și rămân aici în țara mea!

În adevăr, cât ai clipi din ochi, Dochia cea preafrumoasă, cu toate mioarele ei, răspândite pe pajiște, s-au prefăcut în stânci, înfipte în piatra muntelui. Traian a încremenit și el de uimire. Când și-a venit în fire, a zis:

— N-am ce face; dacii, bărbați și femei, sunt legați de țara lor ca munții și stâncile lor. Nu pot decât să ascult sfatul Dochiei și să aduc aici cât mai mulți romani.

Și zicând așa, Traian s-a întors la Roma.

Iar pe muntele Ceahlău se vede și azi o stâncă înaltă, ca o păstorită, iar în jur câteva zeci de stânci răsfirate pe plai, ca niște oi brumării.

(Dumitru Almaș, Povestiri istorice)

Inițiere

1. Alcătuieste enunțuri în care să numești următoarele aspecte referitoare la textul citat:

a) cine este Dochia;

.....

b) ce îi propune Traian Dochiei;

.....

c) ce hotărăște Traian, după ce Dochia se transformă în stâncă.

.....

2. Ce înțelege Traian din sacrificiul Dochiei?

.....

3. Formulează patru idei principale care se pot desprinde din textul dat.

.....

.....

.....

4. Alcătuieste, în 30-40 de cuvinte, rezumatul textului dat.

.....
.....
.....
.....

Consolidare

5. Transcrie trei structuri care cuprind repere spațiale.

.....
.....

6. Subliniază două secvențe din text în care sunt sugerate trăsături ale personajelor, numind aceste trăsături.

7. De ce Dochia nu poate merge la Roma, cu Traian?

.....

8. Alege varianta de răspuns pe care o consideri corectă în raport cu sensurile transmise de textul dat, ilustrându-ți opțiunea cu secvențe din text.

a) legenda despre Traian și Dochia se referă la etnogeneza românilor;

b) textul transmite un mesaj despre o iubire neîmpărtășită.

PE 9. Imaginează-ți că ai fi în locul Dochiei. Redactează un text de 50-80 de cuvinte, pe o foaie separată, prezentând modul în care ai proceda.

Aprofundare/Excelență

10. Folosind diferite surse de informare (surse web, bibliotecă, experiență directă etc.), documentează-te, pentru a realiza un portofoliu cu titlul *Legende/obiceiuri ale zonei în care locuiesc*. În portofoliul tău, vei include:

– două rezumate ale unor legende/obiceiuri/superstiții din zona ta natală;

– fragmente de text din legende/texte în care se prezintă obiceiuri ale zonei în care locuiești;

– două imagini semnificative (desene personale sau reproduceri după opere de artă, litografii, grafică etc.), sugestive pentru legendele/obiceiurile/superstițiile selectate;

– un text creat de tine, de 80-100 de cuvinte, în care să-ți exprimi opinia despre rolul legendelor/al tradițiilor în viața unei comunități.

11. Citește cu atenție textul care urmează, apoi rezolvă cerințele:

În inima nopții, în pădurea Coulombiers se aud zgomote de cal în galop grăbit. Tânărul cavaler Raymondin tocmai și-a împușcat din greșeală unchiul, Conte de Poitiers, în timpul unei partide de vânătoare. Durerea i se amestecă pe chip cu frica. Știe că imediat ce vestea se va afla, va fi spânzurat.

Dintr-odată, râsete de femeie îl scot din gândurile negre. În apropierea unei fântâni, trei fete tinere, de o frumusețe care îți taie răsufllarea... Una dintre ele, Mélusine, îl observă și se apropie:

— *De ce ești atât de trist, bunule cavaler?*

Mélusine ascultă cu atenție povestea lui Raymondin și își dă seama că tânărul din fața sa este cel care ar putea face să dispară teribilul blestem care fusese aruncat asupra ei. Mélusine fusese condamnată de mama ei să trăiască departe de lume: în fiecare sâmbătă, picioarele i se transformau într-o imensă coadă de șarpe.

„Dacă mă va lua de soție și dacă va fi de-acord să nu vină să mă vadă niciodată sâmbăta, în trista mea stare, vraja se va rupe și voi putea trăi fericită ca oricare alt muritor de rând”, și-a spus fata, cu speranță, după mult timp.

Cu cea mai dulce voce, Mélusine îl liniștește pe Raymondin și îi promite să îl ajute:

— *Ia-mă de soție. Voi arăta că ești nevinovat și voi face din tine un om bogat și puternic. În schimb, promite-mi că nu vei veni niciodată să mă vezi sâmbăta, și nici nu vei încerca să înțelegi care este taina mea.*

Sedus de frumusețea și de gingășia tinerei fete, Raymondin nu ezită nici măcar o secundă. Nunta este somptuoasă. Mélusine își ține promisiunile. Grație puterilor sale de zână, ea construiește în fiecare noapte monumente impresionante pentru soțul său, de la Castelul Lusignan, până la fântâna unde se întâlniseră pentru prima dată.

Mélusine naște zece băieți. Opt dintre ei sunt marcați fizic de originile lor magice, dar au în față un destin grandios. Cu toții duc o viață fericită și bogată, care însă atrage invidia celor din jur, cum este și Conte de Forez, fratele lui Raymondin.

Într-o zi, când îi vizitează pe cei doi soți, Forez o vede pe Mélusine cum se retrage discret și se încuie într-un turn.

— Cum poți fi atât de orb? O soție care se ascunde este o soție care înșală. Nu vezi că în fiecare sâmbătă ea se întâlnește, de fapt, cu un alt bărbat?

Cu timpul, contele de Forez reușește să nască îndoiala în sufletul fratelui său. „Și dacă are dreptate? Dacă toată această bunăstare pe care a promis-o și pe care a creat-o Mélusine nu este decât praf în ochi pentru a-și ascunde trădarea?”

Într-una din sâmbete, neîncrederea a devenit mai puternică decât el. S-a apropiat de locul în care soția sa se închidea și, cu inima bătând să îi sară din piept, și-a apropiat urechea de ușă. Nu a auzit decât vocea suavă a soției sale care cânta. Ros de frică, nu s-a oprit aici, ci a făcut o gaură în lemn, cu pumnalul pe care îl avea la el.

Raymondin își face curaj, și se uită prin crăpătură.

„Doamne, ce oroare! Soția mea este un șarpe!” În acel moment, Mélusine observă gaura din ușă. Raymondin a trădat-o... Cu ochii în lacrimi, ea scoate un țipăt plin de durere și sare pe geam, transformată pentru totdeauna în femeie-șarpe.

Legenda spune că, din acea zi, Mélusine zboară deasupra casei și a pădurilor de lângă, iar plânsul ei trist se aude ori de câte ori moșia are un alt proprietar, sau când unul dintre cei din familia sa se apropie de moarte.

(Aurélie Garnier, *Legenda lui Mélusine, zâna-șarpe*, text preluat de pe site-ul <http://europe.tv5monde.com/ro>)

a) Alcătuieste enunțuri în care să numești următoarele aspecte referitoare la textul citat:

• motivul pentru care cavalerul Raymondin fuge noaptea prin pădure;

• ce se întâmplă în fiecare sâmbătă cu Mélusine;

• cum reacționează Mélusine la vederea cavalerului;

• din ce cauză se transformă Mélusine în femeie-șarpe pentru totdeauna.

b) Numește câte o trăsătură de caracter a următoarelor personaje, făcând trimitere la secvența/secvențele din text din care rezultă aceasta:

– Mélusine;

– cavalerul Raymondin;

– contele de Forez.

PLICUL CU JOCURI

Joc: *Ghicește ritualul magic*

1. Caută informații despre ritualuri și practici magice asociate următoarelor situații: *Paparudele, Sânzienele, Ajunul Sfântului Andrei, Sfântul Vasile, Boboteaza, Dragobetele.*
2. Prezintă oral informațiile selectate, invitând colegii să ghicească sărbătoarea căreia îi este asociat ritualul respectiv.

Evaluare

Citește cu atenție textele care urmează, apoi rezolvă cerințele:

A. Voi, ielelor,

Măiastrelor,
Dușmane oamenilor
Stăpânele vântului,
Doamnele pământului,
Ce prin văzduh zburăți,
Pe iarbă lunecați
Și pe valuri călcați
Vă duceți în locuri depărtate,
În baltă, în trestie, în pustietate
Unde popă nu toacă,
Unde fată nu joacă.
Vă duceți în gura vântului,
Să vă loviți de toarta pământului.

(Descântec pentru iele,
cules de Vasile Alecsandri)

B. Ielele sunt ființe feminine supranaturale, personificând aerul și apa, în mitologia românească. Deși credința în iele, niște fecioare zănatice, înzestrate cu puteri magice și mare forță de seducție, este răspândită pe întregul teritoriu daco-român și la popoarele vecine, profilul lor mitologic și însușirile demonice diferă de la o regiune la alta a țării, iar numirile lor îmbracă o extraordinară varietate onomastică. Li se mai spune dânce, drăgaice, vâlve, iezme, irodițe, rusalii, nagode, vântoase. [...]

Ielele locuiesc în văzduh, în păduri sau peșteri, pe malurile apelor, scaldându-se în izvoarele cu apă pură. Apar mai ales noaptea la lumina lunii, când organizează „hora ielelor”. Acolo unde joacă ielele, iarba rămâne pârjolită, iar ramurile copacilor din jur sunt pârjite. Ulterior, în aceste locuri cresc o mulțime de ciuperci din specia „lingura zânei”. Legătura cu ciupercile, ca și credința că ielele provin din sufletele fetelor care au murit înecate înainte de a se mărita, indică apartenența lor la spiritele feminine ale strămoșilor.

(Ivan Evseev, Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească)

Inițiere (dificultate scăzută)

1. (1p) Identifică o trăsătură comună a ielelor, menționată în ambele texte.

.....

2. (1p) Completează enunțurile următoare, folosind informațiile din cele două texte:

a) Pentru oameni, ielele sunt .....

b) Ielele locuiesc în .....

c) La lumina lunii, ielele organizează .....

d) Două nume pentru iele sunt .....

3. (1p) Prezintă, într-un enunț, ce se întâmplă după ce ielele dansează în pădure, pârjolind iarba și copacii.

.....

4. (1p) Indică aria de răspândire a credințelor despre iele, având în vedere textul B.

.....

.....

.....

Consolidare (dificultate medie)

5. (1p) Numește o figură de stil prin intermediul căreia sunt prezentate ielele în textul A.

.....

6. (1p) Precizează o asemănare între textele A și B, având în vedere modul în care sunt descrise ielele.

.....

.....

Excelență (dificultate crescută)

7. (3p) Comentează, în 30-40 de cuvinte, mesajul textului A.

.....

.....

.....

.....

Se acordă 1 punct din oficiu.

4-6 puncte 😡	6-8 puncte 😞	8-10 puncte 😊
Mai ai de lucrat!	Cu siguranță poți mai mult!	Continuă în același fel!

Limba și cultura țărilor din vecinătatea României

Să ne reamintim!

1. Completează căsuțele din careul următor, respectând cerințele:

La nord , România se învecinează cu		
Țara care se învecinează cu România în vest este	ROMÂNIA	Țara vecină cu România, în est , este .....
În partea sud-vestică , România se învecinează cu	În sud , România se învecinează cu	

2. Scrie prescurtările folosite, la nivel internațional, pentru România și țările învecinate.

.....

Să rezolvăm exerciții, pentru a înțelege mai mult!

I. CĂLĂTORII LINGVISTICE

Citește cu atenție textele care urmează, apoi rezolvă cerințele:

A. *Limba ucraineană este o limbă din subgrupul oriental al limbilor slave. Se bucură de statutul de limbă oficială în Ucraina și în republica separatistă Transnistria. Ucraineana scrisă folosește o versiune modificată a alfabetului chirilic. [...]*

Limba ucraineană își are originile în limba slavă veche vorbită în Rutenia Kievană, unul dintre primele state ale slavilor din Evul Mediu. Mai demult era denumită limba ruteană. Este, împreună cu bielorusa, urmașul direct al limbajului colocvial folosit în Rutenia Kievană.

Ucraineana a rămas în uz în ciuda faptului că utilizarea ei a fost deseori limitată sau chiar interzisă. Limba a fost păstrată de ucraineni în folclor, muzică și literatură.

B. Maghiara este o limbă fino-ugrică, făcând parte din ramura ugrică a acestei familii. Cele mai apropiate limbi de maghiară sunt hantî (numită tradițional ostiacă) și mansi (numită tradițional vogulă). Este vorbită de aproximativ 12,6 milioane de persoane, 9,8 milioane locuind în Ungaria. Există comunități maghiarofone în toate țările vecine cu Ungaria (România, Slovacia, Serbia, Ucraina, Austria, Croația și Slovenia) și, de asemenea, importante comunități apărute prin emigrare în Statele Unite, Canada, Israel etc.

Din cele aproximativ 12,6 milioane de vorbitori ai limbii maghiare, 9,8 milioane trăiesc în Ungaria, unde maghiara este limba oficială. Ca importanță numerică, a doua cea mai mare grupare de vorbitori se află în România (1.259.914). Aici maghiara poate fi folosită și în administrația locală, în localitățile unde populația de naționalitate maghiară are o pondere de peste 20%. În Serbia (243.146 de vorbitori), maghiara este limbă de folosință oficială în localitățile în care minimum 15% din populație este maghiară. Și în localitățile din Slovenia (6.243 de maghiari) în care există „comunități naționale” maghiare, limba maghiară este oficială. În Slovacia (458.467 de maghiari), în regiunea Transcarpatia din Ucraina (161.618 de vorbitori), în Austria (25.884 de vorbitori) și în Croația (10.231 de vorbitori), maghiara are statut de limbă regională sau minoritară.

În afară de țările vecine cu Ungaria, în care maghiarii au statut de minoritate națională, mai trăiesc mulți vorbitori de limba maghiară și în emigrație. Cele mai mari comunități sunt în S.U.A. (86.406), Canada (71.100) și Israel (70.000).

Istoria limbii maghiare începe acum aproximativ 3000 de ani, la est de munții Urali, în regiunea fluviului Obi. Încă din această perioadă și în continuare, în cursul migrației ungarilor spre sud-vest, limba lor este influențată de limbile turcice și iraniene. După stabilirea lor în bazinul Carpaților, adoptarea creștinismului și formarea regatului Ungariei, limba maghiară este influențată de limbile slave și de limba latină, în care începe cultura scrisă în Ungaria. [...]

C. Limba bulgară este o limbă indo-europeană, care aparține de ramura sudică a limbilor slave, împreună cu macedoneana, sârbo-croata și slovena. Limba bulgară este foarte asemănătoare cu limba macedoneană. [...] La apariția statului bulgar, limba oficială era limba greacă. Abia după apariția alfabetului chirilic și după creștinarea bulgarilor, limba oficială a devenit limba bulgară.

Limba bulgară face parte din uniunea lingvistică balcanică și prezintă mai multe inovații lingvistice care o disting de celelalte limbi slave (în afară de macedoneană), spre exemplu eliminarea declinării nominale, folosirea articolului hotărât enclitic, lipsa formelor de infinitiv și reținerea și dezvoltarea sistemului verbal din slava veche.

Bulgara este limba oficială în Bulgaria, mai fiind vorbită și de comunități din Republica Macedonia, Canada, Grecia, Ungaria, Israel, Republica Moldova, România, Serbia, Turcia, Ucraina și S.U.A., având un număr total de vorbitori estimat la 9 milioane. Vorbitorii de limbă bulgară se numesc bulgari.

Limba bulgară folosește alfabetul chirilic, dar există și un alfabet latin pentru respectarea unor norme standard internaționale. Bulgara modernă a apărut începând cu secolul XVI, evoluând din slavonă și trecând în secolele XVIII-XIX prin modernizări ale gramaticii și sintaxei.

D. Limba sârbă este o limbă indo-europeană din ramura limbilor slave, grupul limbilor slave de sud, subgrupul occidental al acestora, vorbită de sârbi. Din punctul de vedere al sociolingvisticii, este în același timp una dintre variantele limbii abstand comune sârbilor, croaților, bosniacilor și muntenegrenilor, denumită tradițional prin termenul „limba sârbocroată” și, printr-un termen neutru, diasistemul slav de centru-sud, dar și o limbă ausbau cu propriul său standard. Este limbă oficială în Serbia, Bosnia și Herțegovina și Muntenegru, fiind vorbită și de minoritățile

naționale sârbe din țările vecine cu Serbia, precum și de un mare număr de emigranți sârbi în Europa Occidentală, America de Nord și Australia.

Istoria limbii sârbe este strâns legată de începuturile și evoluția literaturii în această limbă.

Primele documente ce se pot considera ca fiind în limba sârbă sunt scrise cu alfabetul chirilic și datează din secolele al XI-lea și al XII-lea. [...] Atunci încep două procese simultane: pe de o parte limba vorbită evoluează în modul ei firesc și se formează graiuri, pe de altă parte cărturarii se străduiesc să standardizeze limba. De fapt limba sârbă a cunoscut mai multe standardizări în cursul istoriei.

E. Limba moldovenească era denumirea dată limbii române în Moldova sovietică, denumire folosită după proclamarea independenței în articolul 13, alineatul 1 din Constituția Republicii Moldova, în cercurile filoruse și „moldoveniste” care doresc să creeze o „conștiință națională” locală proprie românilor din Republica Moldova și din Ucraina, introducând un clivaj lingvistic, etnic și social artificial printre români, mai anume printre românii moldoveni, între cei din România (Moldova Occidentală) și cei din actuala CSI (succesoare a Uniunii Sovietice).

În prezent, la nivel oficial, deși glotonimul de „limbă moldovenească” se păstrează în articolul 13 din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională a apreciat în 2013 că acest articol are valoare juridică inferioară Declarației de independență și că prin urmare limba oficială a Republicii, ca stat independent, este „limba română”, adjectivul „moldovenească” fiind o denumire alternativă fără obligativitate de folosire.

Identitatea limbii vorbite pe ambele maluri ale Prutului a fost recunoscută oficial încă de la reintroducerea alfabetului latin în 1989 și, într-adevăr, în Declarația de independență din 1991 limba se cheamă „română”, denumire sub care de altfel se predă și în școli începând de atunci. [...] Denumirea politică de „limbă moldovenească” nu trebuie confundată cu denumirea lingvistică „graiul moldovenesc” care desemnează forma tradițională a limbii române populare vorbită pe teritoriile fostului Principat al Moldovei în România (Moldova occidentală), Republica Moldova și Ucraina; limba română este limbă maternă pentru aproximativ 2,5 milioane de locuitori ai Republicii Moldova (76,5% din populația țării).

La nivel de populație, deși majoritatea locuitorilor capitalei Chișinău și, conform sondajelor, persoanele cu înaltă educație folosesc denumirea de „limbă română”, doar unu din șapte moldoveni din mediul rural a declarat româna ca limbă maternă la ultimul recensământ.

F. Limba română este o limbă indo-europeană, din grupul italic și din subgrupul oriental al limbilor romanice. Printre limbile romanice, româna este a cincea după numărul de vorbitori, în urma spaniolei, portughezei, francezei și italienei. Din motive de diferențiere tipologică, limba română mai este numită în lingvistica comparată limba dacoromână sau dialectul dacoromân. De asemenea, este înregistrată ca limbă de stat atât în România, cât și în Republica Moldova, unde circa 75% din populație o consideră limbă maternă (inclusiv sub denumirea de „limba moldovenească”).

Limba română este vorbită în toată lumea de 28 de milioane de persoane, dintre care cca. 24 de milioane o au ca limbă maternă. Din numărul total de vorbitori, peste 17 milioane se află în România, unde româna (dialectul dacoromân) este limbă oficială și, conform recensământului populației din 2011, este limbă maternă pentru peste 90% din populație. Limba română este una dintre cele șase limbi oficiale ale Provinciei Autonome Voivodina (Serbia). De asemenea, este limbă oficială sau administrativă în câteva comunități și organizații internaționale, precum Uniunea Latină sau Uniunea Europeană (de la 1 ianuarie 2007).

În afară de România, limba română se mai vorbește în:

- Republica Moldova, ca limbă oficială, fiind limba maternă pentru 2,5 milioane de locuitori;
- Provincia Autonomă Voivodina, Serbia, unde este limbă oficială;
- Țările vecine cu România și Republica Moldova, adică Ucraina, Ungaria, Serbia (Valea Timocului) și Bulgaria. [...]

Cea mai mare comunitate de vorbitori de limba română din Asia se găsește în Israel, unde în 1995 limba română era vorbită de 5% din populație, emigrată din România în Israel.

Româna este vorbită ca limbă străină de arabi din Orientul Mijlociu care au studiat în România. Se estimează că aproape jumătate de milion de arabi din Orientul Mijlociu au studiat în România în anii 1980 și cunosc limba română. [...]

Vorbitori de limbă română se găsesc și în multe alte țări occidentale (datorită emigrației), precum Italia, Spania, Statele Unite, Canada, Franța, Portugalia, Cipru, Germania sau Australia. Peste 3.000.000 de vorbitori de română locuiesc legal în Europa și America de Nord.

Româna este una dintre cele cinci limbi în care sunt oficiate serviciile religioase în statul monastic Muntele Athos, o regiune autonomă din Grecia, fiind vorbită în schiturile Prodromu și Lacu.

(Fragmente de text preluate de pe site-ul <https://ro.wikipedia.org>)

Inițiere

1. Completează enunțurile următoare:

- a) Provin din limba indo-europeană .....
- b) Alfabetul chirilic se folosește în redactarea limbilor .....
- c) O comunitate importantă de vorbitori de limbă maghiară se află în .....
- d) Două state în care se vorbește limba română sunt .....
- e) Limbile de origine slavă menționate în textele date sunt .....
- f) Un motiv pentru care limba română se vorbește în multe țări occidentale este .....

2. Numește statul în care limba oficială actuală a înlocuit altă limbă.

.....

3. Scrie câte limbi se folosesc pentru oficierea serviciilor religioase în statul monastic Muntele Athos.

.....

4. Precizează numărul estimativ al arabilor care vorbesc limba română.

.....

Consolidare

5. Formulează observații cu privire la tipurile de alfabet folosit în scrierea unor limbi de proveniență slavă, menționate în textele date.

.....

.....

.....

6. Identifică două asemănări între două dintre limbile la care se face trimitere în textele date.

.....

.....

.....

7. Subliniază patru secvențe din textele date în care sunt menționate particularități ale limbilor prezentate.

8. Menționează două diferențe care apar între limbile prezentate în textele date, din punctul de vedere al limbilor din care s-au format.

.....

.....

.....

Comunicare orală

Să ne reamintim!

1. Asociază, prin săgeți, noțiunile din coloanele următoare:

Respect

- atitudine sau sentiment de stimă, de considerație sau de prețuire deosebită față de cineva sau de ceva; deferență, venerație

Toleranță

- îngăduință, indulgență

2. Notează, în spațiile punctate, numele unei emoții adecvate pentru fiecare dintre replicile date:

a) — Vino mai repede lângă mine, se apropie o mașină! .....

— Nu vreeeeaaaauuuu! .....

b) — Ce faci? Nu atinge exponatele, suntem într-un muzeu al obiectelor de cristal! .....

— De ce țiți la mine? Nu s-a întâmplat nimic. ....

c) — Mergi și tu în tabără anul acesta? .....

— Da, abia aștept. Ne vom distra pe cinstel! .....

Să rezolvăm exerciții, pentru a înțelege mai mult!

Inițiere

1. Citește cu atenție textul care urmează, apoi rezolvă cerințele:

Cobor în curtea casei. Afară e răcoare și umed. Simt un fior de gheață pe șira spinării. Încă nu s-a crăpat de ziuă. Văzduhul e o umbră deasă care topește zărilor. Dealul din spatele casei arată ca o matahală apocaliptică, gata să se năpustească asupra mea.

Grivei, dulăul, răsare deodată ca din pământ, se gudură și sare cu picioarele pe mine. Îl cert, dar lui nu-i pasă. O zbughește prin ogradă, răsfățat. Alerg după el, fără să-l prind. Latră voios și-i pare bine de joacă. L-aș lua cu mine la oraș, dar nu se poate. E în stare să sfâșie oamenii de acolo, sălbaticul, căci nu prea știe multe.

Mă abat pe la grajd. Moș Ioniță a scos trăsura din șopron. Acum înhamă caii și pufăie tacticos din lulea.

— Bună dimineața, moșule!

— Mulțumim dumatiale... Te sculași cu noaptea-n cap, ai?

— Ce să fac, moș Ioniță? Trebuie să mă duc la școală.

— Hei, domnișorule, e bună învățătura. Pe vremea mea nu se pomenea de așa ceva.

(Mihail Drumeș, *Elevul Dima dintr-a șaptea*)

a) Subliniază, folosind culori diferite, secvențele narrative, descriptive și dialogate din textul dat.

b) Formulează o idee principală care se poate desprinde din replicile celor două personaje.

.....
.....

2. Asociază replicilor din stânga atitudinile comunicative adecvate, menționate în dreapta.

— *Îmi arăți și mie ce ai desenat?*

Interes

— *Sigur, îmi face plăcere.*

— *Bună ziua, îmi puteți spune pe unde trebuie să merg pentru a ajunge la gară?*

Politețe

— *Sigur, de la capătul străzii o luați la dreapta, apoi la stânga. Veți vedea gara.*

— *Mulțumesc.*

Amabilitate

— *Cum ați călătorit?*

— *Acceptabil. Drumul a fost lung, dar am avut condiții confortabile în tren.*

Enervare

— *Cât costă un kilogram de zahăr?*

— *Doi lei.*

Indiferență

3. Imaginează-ți că doar tu auzi conversația personajelor din textul următor și trebuie să o transmiți celorlalți colegi. Reformulează mesajul textului, redând informațiile cele mai importante.

— *Dar cum au făcut asta? Întreabă Basil. Cum poate un oraș întreg să plutească pe nori? Profesorul zâmbi.*

— *Acesta este un secret știut doar de trei dintre oamenii noștri de-a lungul timpului. Acest lucru garantează siguranța și securitatea în Helios. Dar doar membrii Înaltului Consiliu știu cine sunt cei trei oameni. Iar, dacă li s-ar întâmpla ceva acestor trei oameni, secretul ar fi pierdut pentru totdeauna.*

— *Dumneavoastră știți cine sunt cei trei oameni? Întreabă Basil impetuos.*

(Willy Miller, *Extraordinarele aventuri ale lui Basil cel Banal*)

Consolidare

4. Prezintă, în 30-40 de cuvinte, mesajul transmis de următorul text monologat.

Când vreau să fiu singur, mă opresc. Scot o bucată de cretă din buzunar și trag un cerc în jurul meu. În interiorul cercului, mă simt la adăpost. Când sunt în interiorul cercului, nimeni nu poate și nici nu are dreptul să îmi vorbească. Nimeni nu poate și nici nu are dreptul să mă atingă, să intre în cercul meu sau să mă privească prea insistent. În interiorul cercului nu mai aud nici zgomotele străzii, nici valurile mării și nici țipetele păsărilor. Când ești în cerc nu mai simți nici frică, nici foame, și nici durere, chiar și timpul se oprește în loc. Te scufunzi pur și simplu în abstract ca într-un vis protector, devii centrul cercului. Dacă vreau să ies din cerc, întind pur și simplu mâna și întrerup linia cercului. Nimeni nu poate să o facă pentru mine, în afară de mine însumi, nimeni nu poate să taie cercul din exterior pentru mine.

(Matei Vișniec, *Omul din cerc*)

5. Lucrați în perechi! În imaginile următoare, apar transcrierile alfabetului latin în limbajul semnelor, respectiv în codul Morse. Rezolvați următoarele cerințe:

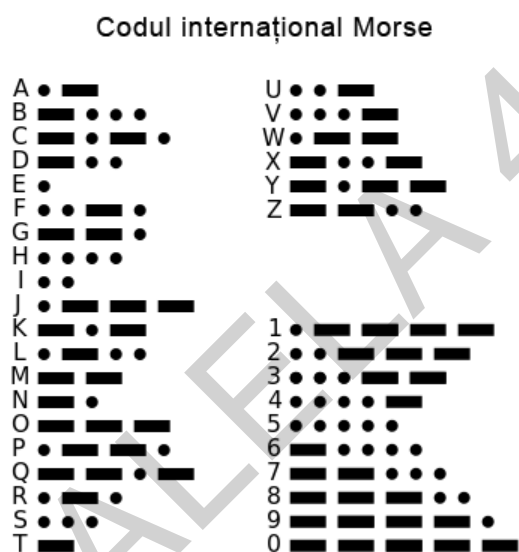
a) Folosiți imaginile de mai jos, pentru a le transmite colegilor următoarele informații: *Ești în pericol. Vino lângă mine. Așteaptă o oră.*

b) Alcătuiți mesaje pe care să le transmiteți cu ajutorul celor două coduri de comunicare, apoi exprimați-le verbal.

c) Formulați observații despre cel mai eficient cod de comunicare pentru transmiterea unui mesaj, pornind de la sarcinile de lucru îndeplinite.

(Imagine preluată de pe site-ul <http://www.deafedge.com>)

(Imagine preluată de pe site-ul <https://ro.wikipedia.org>)

6. Alcătuiți grupe de câte doi elevi.

a) Citiți, pe roluri, replicile următoare, pe un ton neutru și fără a le asocia elementele nonverbale indicate între paranteze.

b) Interpretați aceleași replici, cu intonație adecvată și asociindu-le elementele nonverbale indicate.

c) Formulați două concluzii despre relația dintre comportamentul verbal și nonverbal.

TIPĂTESCU (vine amețit și mpleticindu-se din fund și cade pe un scaun cu capul în mâini): *Ce să fac? Ce să fac? și nu mai vine Ghiță!...*

ZOE (ieșind din dreapta misterios și coborând repede lângă el): *Fănică! Fănică!*

TIPĂTESCU (ridicându-se iute): *Zoe!... Știi?*

ZOE (dezolată): *Știu! Sunt nenorocită, Fănică. Știu... am fost dincolo în odaie, am intrat pe scărișica din dos... Am venit numaidecât după Zaharia. N-am avut curaj să dau ochii cu el, măcar că nu crede... Am auzit tot, tot, tot. Sunt nenorocită, Fănică... Când a plecat Ghiță, l-am chemat dincolo (Tipătescu înțelege), i-am spus tot: numai el ne poate scăpa.*

TIPĂTESCU: *De unde aflaseși?*

ZOE: *Eu am știut numaidecât după Zaharia... Uite!... (îi dă o scrisoare. Scena aceasta se face cu multă nervozitate)*

TIPĂTESCU (citind): *„Stimabilă doamnă, la redacția noastră se află un document iscălit de amabilul nostru prefect și adresat d-voastră. Acest document vi s-ar putea ceda în schimbul unui sprijin pe lângă amabilul în ces-tiune. Binevoii dar a trece îndată pe la biouroul nostru, spre a regula această afacere într-un chip mulțumitor pentru amândouă părțile...” – (cu desperare) Cum? cum? când ai pierdut biletul, Zoe?*

ZOE (îneacă): *Nu știu... alaltăieri seara, când am plecat de la tine, îl aveam; când am ajuns acasă, nu știu dacă-l mai aveam; poate să fi scos batista pe drum și mi-a căzut scrisoarea: le aveam tot într-un buzunar!*

TIPĂTESCU: *A! ce nenorocire!*

(I.L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

7. Completează fișa următoare, notând ideile principale și atitudinile comunicative ale participanților la dialogul din textul dat:

	Idei principale	Atitudini comunicative ale participanților
<p>TAKE (somnoros și lehamesit de căldură, își șterge nădușeala oftând): <i>Ooof, cald e!</i> IANKE: <i>Și ce-mi spui asta mie?</i> TAKE: <i>Dar cui să i-o spui?</i> IANKE: <i>Ce mă interesează pe mine că ți-i cald?</i> <i>Dacă-i cald, du-te în casă și te răcorește! Ce?</i> <i>Eu pot să mă răcoresc?</i> TAKE: <i>Dar ce, te-am rugat eu să mă răcorești?</i> <i>Lasă-mă-n plata Domnului!</i> IANKE: <i>Ei poftim! Acum eu nu-l las!</i> TAKE: <i>Mă rog, ție nu ți-i lene să vorbești așa?</i> IANKE: <i>Și ce te privește pe tine dacă mi-i lene sau nu mi-i lene?</i> TAKE: <i>Dacă ți-ar fi lene ai dormi.</i></p> <p>(Pauză; se aude caterinca.)</p> <p>IANKE: <i>Uuf! Mare caldură! Așa o căldură n-am avut toată vara!</i> TAKE: <i>Și acum ce-mi spui mie asta?</i> IANKE: <i>Dar ce, ție-ți spui?</i> TAKE: <i>Atunci cu cine vorbești?</i> IANKE: <i>Ce te privește pe tine cu cine vorbesc?</i> <i>Vorbeam cu Dumnezeu!</i></p> <p>(Iarăși pauză și iarăși se aude caterinca tare.)</p> <p>TAKE: <i>Ia te uită, pe căldura asta, lui îi arde de cântat.</i> IANKE: <i>Ei și ce, parcă el cântă? Cântă mașina.</i> TAKE: <i>Da, dar el dă din mână.</i> IANKE: <i>Ce ești dobitoc? El dă din mână încet și mașina cântă tare. (Iar mică pauză. Cadâr sforăie.) Nu sforăi că nu pot să dorm.</i> TAKE: <i>Nu sforăi eu. Turcu sforăie.</i> IANKE: <i>Spune-i să tacă.</i> TAKE: <i>Nu pot, că-l trezesc.</i> IANKE: <i>Da, dar el de ce mă trezește pe mine?</i> <i>Ei, Cadâr! Acuși îi dau în cap cu un calup de săpun! Cadâr! Ce-ai luat-o așa turcește? Cadâr! Aista-i surd de tot când doarme. Du-te de-l trezește!</i> TAKE: <i>Nu mă mișc de-aici nici mort.</i></p>		

	Idei principale	Atitudini comunicative ale participanților
<p><i>IANKE: Dar ce, crezi că eu mă mișc? Mai bine stric un calup de săpun. I-auzi domnule cum sforăie! Aista nu mai este turc, aista-i curat harmăsar persan! Cadâr!</i></p> <p>(Ia o bucată de săpun și o zvârle în Cadâr. Cadâr, lovit, crapă un ochi, murmură ceva neînțeles, se răsuțește puțin în scaun, apoi se așază zdravan și adoarme iar. Nu mai sforăie.)</p> <p><i>IANKE: Ei așa! Dai un ban, dar face!</i></p> <p>(Cadâr începe să sforăie iar.)</p> <p><i>TAKE (râde): Mai zvârle un calup.</i></p> <p><i>IANKE: Dar ce, crezi că eu am fabrică de săpun? Spune-i că i-a venit un mușteriu, că pe mine nu mă crede.</i></p> <p><i>TAKE: Fă-te repede că dormi, că vine baba Safta să cumpere ceva!</i></p> <p><i>IANKE: Și ce-mi pasă mie? Ea nu cumpără de la ovrei. Fă-te tu că dormi. (Dar și el închide ochii.)</i></p> <p>(Victor Ion Popa, <i>Take, Ianke și Cadâr</i>)</p>		

8. Citește următorul text, apoi rezolvă cerințele:

Mă frate-miu, când ți-oi spune ce mi se-ntâmplă, n-ai să crezi. Să vezi și să nu crezi! Stai o fără să-ți spui!

Vine la mine, acu fr'o săptămână, frate-miu Stănel, care o ține pe-a lu cuscru Neaca. Pe Florica, de! Așa, și zice:

— *Mă tată, iote colea 500 de lei, du-te până la București.*

— *Pă' di ce, mă?*

— *D-aia, zice iel, că mie nu-mi miroasă a bine.*

— *Iu, Doamne ia-mă, ce vorbă-i asta?*

— *Nu-i a bună cu Sucă.*

Că uitai să vă spui, Sucă ie băiatu ăl mijlociu a lu frate-miu Stănel, cum s-ar zice, nepotu-miu. Da' ce să zici, că chiar așa și ie.

— *Pă' ce ie cu iel?*

— *Ce să fie, zice fi-miu, plecă la București să dea izamen, la construcții, și nu mai veni.*

— *Pă' n-o fi fârșit băiatu?*

Pă' cum să nu fârșească, că scrisă și la gazetă că să fârșiră izamenele. D-aia, ia colea 500 de lei și du-te la București, vezi ce ie cu iel, că m-ași duce io, da' n-am vreme, că am niște treburi care nu să mai poate să sufere amânare.

Mă pusăi io în trin și plecai la București. În trin, din vorbă-n vorbă aflai că așa ie, că s-au fârșit izamenele și că ăi de n-apucară să intre, mai dau un izamen la toamnă.

Ajunsăi la București, și trăsăi la fata lu Marincea care ie măritată cu unu di la Galicea-Mare și face sirvici la poștă.

Mă duc io la iei.

— *Buna ziua.*

— *Buna ziua.*

— *Unde ie Sucă? zic.*

Cuprins

EVALUARE INIȚIALĂ / 3

ELEMENTE DE INTERCULTURALITATE / 5

Elemente de mitologie românească / 5

Limba și cultura țărilor din vecinătatea României / 11

Contacte culturale / 26

COMUNICARE ORALĂ / 33

LECTURĂ / 46

Textul epic. Narativul literar. Personajul. Mijloace de caracterizare / 46

Textul dramatic și arta spectacolului. Autor, personaj dramatic. Rolul indicațiilor scenice.

Rolul dialogului. Actori, decor, costume, lumini, muzică / 59

Dialogul în textul scris și în spectacol / 67

Dialogul în textul nonliterar (interviul) / 71

Textul liric. Exprimarea emoțiilor și a sentimentelor / 79

Strategii de interpretare: interpretarea limbajului figurat (repetiția, metafora) / 87

Strategii de comprehensiune: reflecții asupra limbajului
și a structurii textelor de tip epic, liric, dramatic / 92

GRAMATICĂ / 97

Fraza: coordonarea prin juxtapunere și prin joncțiune. Conjunții coordonatoare.

Norme de punctuație (virgula, punctul și virgula) / 97

Atributul (realizări prin adjectiv, substantiv, pronume, numeral, adverb) / 102

Circumstanțialul de cauză. Topica în propoziție. Norme de punctuație / 108

Circumstanțialul de scop. Topica în propoziție. Norme de punctuație / 113

Verbul. Utilizări sintactice ale formelor verbale nepersonale: infinitivul, gerunziul, participiul, supinul.

Alte verbe copulative (*a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a părea, a rămâne, a însemna*).

Posibilități combinatorii ale verbului / 117

Pronumele și adjectivul pronominal posesiv. Posibilități combinatorii ale pronumelui
și ale adjectivului pronominal posesiv / 125

Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ.

Posibilități combinatorii ale pronumelui și ale adjectivului pronominal demonstrativ / 130

Pronumele și adjectivul pronominal interogativ.

Posibilități combinatorii ale pronumelui și ale adjectivului pronominal interogativ / 135

Pronumele și adjectivul pronominal relativ.

Posibilități combinatorii ale pronumelui și ale adjectivului pronominal relativ / 138

Pronumele și adjectivul pronominal nehotărât.
Posibilități combinatorii ale pronumelui și ale adjectivului pronominal nehotărât / 143
Pronumele și adjectivul pronominal negativ și negația în propoziție.
Posibilități combinatorii ale pronumelui și ale adjectivului pronominal negativ / 148
Pronumele și adjectivul pronominal de întărire. Folosirea corectă a adjectivului pronominal de întărire.
Posibilități combinatorii ale adjectivului pronominal de întărire / 152
Topica adjectivului. Adjectivul participial. Posibilități combinatorii ale adjectivului / 155
Numeralul. Posibilități combinatorii ale numeralului / 162
Interjecția. Onomatopeele. Interjecția predicativă / 170

ORTOEPIE ȘI ORTOGRAFIE / 176
Utilizarea corectă a accentului. Variante accentuale admise/neadmise de normă / 176

VOCABULAR / 181
Mijloace interne de îmbogățire a vocabularului: derivarea, compunerea;
cuvânt de bază și cuvânt derivat. Familia lexicală / 181
Îmbinări libere de cuvinte, locuțiuni, cuvinte compuse / 200
Confuzii paronimice. Pleonasmul / 206

VARIAȚIE STILISTICĂ / 213
Selecție lexicală în limba vorbită și în limba scrisă / 213
Termeni științifici / 215
Limbaj popular. Variație regională a limbii / 218
Valori stilistice ale diminutivelor / 221

REDACTARE / 227

EVALUARE FINALĂ / 235

EVALUARE INIȚIALĂ
Barem de corectare și de notare / 237

EVALUARE FINALĂ
Barem de corectare și de notare / 238